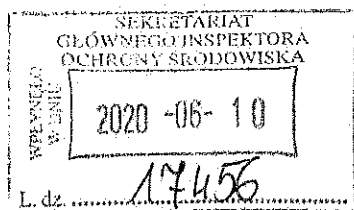

Warszawa, 17 kwietnia 2020 r.

L. dz. 28 /LW/2020

Główny Inspektor Ochrony Środowiska
SEKRETARIAT
Departamentu Prawnego

WPEWNIŁO
W DNIU

2020 -06- 10 Godz.

17456

1) Pan Paweł Cieciko
Główny Inspektor Ochrony Środowiska

ul. Wawelska 52/54

00-922 Warszawa

2) Pan Adam Ludwikowski

Mazowiecki Wojewódzki Inspektor

Ochrony Środowiska

ul. Bartycka 110A

00-716 Warszawa

PETYCJA

w sprawie podjęcia działań kontrolnych mających na celu weryfikację podmiotów wpisanych do wojewódzkich wykazów stacji demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji oraz wojewódzkich wykazów przedsiębiorców prowadzących punkty zbierania pojazdów prowadzonych przez marszałków województwa w zakresie wywiązywania się przez tych przedsiębiorców obowiązku rejestracji w bazie danych o odpadach (BDO) oraz zgodnego z obowiązującymi przepisami gospodarowania olejami odpadowymi¹ pozyskanymi w toku ich działalności

Szanowni Państwo,

zrzeszająca główne podmioty
działające w produkcji i handlu paliwami ciekłymi w Polsce, zgodnie z art. 4 ust.1 w związku z art. 2

¹ Zgodnie z ustawą o odpadach z dnia 14 grudnia 2012 r. przez oleje odpadowe rozumie się wszelkie mineralne lub syntetyczne oleje smarowe lub przemysłowe, które przeszły się nadawać do użytku, do jakiego były pierwotnie przeznaczone, w szczególności zużyte oleje z silników spalinowych i oleje przekładniowe, oleje smarowe, oleje turbinowe oraz oleje hydrauliczne.

ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach², działając w interesie publicznym oraz członków zrzeszonych w organizacji,

wnosi petycję

w sprawie podjęcia działań kontrolnych mających na celu weryfikację podmiotów wpisanych do wojewódzkich wykazów stacji demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji oraz wojewódzkich wykazów przedsiębiorców prowadzących punkty zbierania pojazdów prowadzonych przez marszałków województw w zakresie wywiązywania się przez tych przedsiębiorców z obowiązku rejestracji w bazie danych o odpadach (BDO) oraz zgodnego z obowiązującymi przepisami gospodarowania olejami odpadowymi pozyskanymi w toku ich działalności.

UZASADNIENIE

jako organizacja przedsiębiorców branży paliwowej zrzesza głównych producentów i importerów sektora olejów smarowych, na których ciążyą szczególne obowiązki wynikające z realizacji zapewnienia odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu lub zapłaty opłaty produktowej na zasadach określonych w ustawie z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej³ („Ustawa o opłacie produktowej”). Wykonanie tego obowiązku w zakresie olejów odpadowych jest uzależnione od pozyskania olejów odpadowych w cyklu życia tego produktu na etapie po ich eksploatacji. W naszym przekonaniu przedsiębiorcy prowadzący stacje demontażu oraz prowadzący punkty zbierania pojazdów powinni zostać poddani weryfikacji pod względem sposobów zagospodarowania olejów zużytych pochodzących z demontażu pojazdów – pojazdy przeznaczone do demontażu są bowiem pozbawiane oleju przez takich przedsiębiorców.

Zwracamy również uwagę na szeroki wymiar sygnalizowanej problematyki – w Polsce od lat identyfikuje się problem zaburzeń we właściwym funkcjonowaniu rynku olejów smarowych oraz nierozłącznie związanego z nim rynku olejów odpadowych. Taki stan rzeczy wynika m.in. z braku kompleksowych regulacji dotyczących branży smarowej, luk w obowiązujących przepisach dotyczących zbiórki oraz gospodarowania olejami odpadowymi w Polsce oraz także w dużej mierze

² t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 870.

³ t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1932.

niewystarczających mechanizmów nadzoru i kontroli branży smarowej, w tym również w zakresie osiągania odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu odpadów w tej grupie produktowej.

Brak wystarczających regulacji, ale także brak działań w zakresie egzekwowania obowiązujących przepisów prawa, skutkuje powstawaniem szeregu niekorzystnych zjawisk dla budżetu państwa oraz legalnie działających przedsiębiorców, a także dla środowiska.

Zgodnie z obowiązującym porządkiem prawnym, oleje odpadowe powinny być w pierwszej kolejności poddawane procesom regeneracji. W praktyce mamy do czynienia z dużą skalą nieprawidłowości w tym zakresie. **Rocznie spalanych jest co najmniej kilkadziesiąt tysięcy ton olejów w nieprzystosowanych do tego instalacjach, co powoduje emisję wielu silnie toksycznych substancji⁴.** Jednym ze źródeł emisji dioksyn i furanów do atmosfery jest spalanie odpadów, w tym olejów odpadowych, w instalacjach do tego nieprzystosowanych (np. w warsztatach samochodowych czy też w przydomowych kotłowniach, czyli źródła niskiej emisji). Oleje odpadowe powstają w obrocie gospodarczym m.in. w wyniku wymiany zużytych olejów, awarii instalacji i urządzeń oraz w wyniku ich usuwania, między innymi, z pojazdów wycofanych z eksploatacji.

Jednym z kluczowych wyzwań w zakresie ochrony środowiska, w tym gospodarki olejami zużytymi, jest zwiększenie ilości olejów smarowych (silnikowych oraz przekładniowych) wycofywanych z eksploatacji w związku z ich zużyciem, czyli utratą właściwości eksploatacyjnych, z ich przeznaczeniem na dalsze zagospodarowanie zgodne z przepisami prawa, czyli ich regenerację.

W naszym przekonaniu realizacja postulatu zawartego w niniejszej petycji pozwoli w prosty sposób za pomocą środków dostępnych w aktualnie obowiązujących przepisach dokonać weryfikacji wywiązywania się z obowiązków przez przedsiębiorców, którzy w obszarze gospodarki olejami odpadowymi są istotną grupą podmiotów, a od których zależy prawidłowa gospodarka olejami zużytymi. W konsekwencji mogłoby się to przyczynić bezpośrednio do zwiększenia poziomu odzysku olejów zużytych oraz zlikwidowania zjawiska szkodliwego spalania czy innego nielegalnego sposobu pozbywania się olejów zużytych jak wylewanie ich do gleby czy wód.

⁴ Raport UNGC Polska „Gospodarka Olejami Zużytymi – propozycje zmian do ustawy“ dostępny na: <https://ungc.org.pl/aktualnosci/prezentacja-raportu-gospodarka-olejami-zuzytymi-propozycje-regulacji-2/> (dalej jako „Raport UNGC”)

Niniejsza petycja wpisuje się w szerokie działania w zakresie uregulowania rynku smarów, preparatów smarowych oraz olejów odpadowych. Wśród najważniejszych zidentyfikowanych kwestii są m.in.⁵:

- brak wiarygodnych podstaw dla określania faktycznego wymaganego poziomu odzysku i recyklingu oraz oceny skuteczności systemu zbiórki tych olejów;
- nielegalne wykorzystywanie olejów smarowych jako paliw silnikowych i/lub opałowych lub komponentów tych paliw celem generowania oszustw podatkowych na wprowadzanych do obrotu paliwach ciekłych będących olejami smarowymi lub zawierającymi oleje smarowe;
- niewypełnianie przez wszystkie podmioty wprowadzające smary na rynek poziomów odzysku i recyklingu olejów odpadowych opartych o faktyczną wielkość rynku olejów smarowych w Polsce;
- unikanie przez podmioty wprowadzające smary na rynek krajowy realizacji procesów pełnego recyklingu olejów odpadowych, w ramach którego pod pozorem pełnej regeneracji w kierunku wytworzenia pełnowartościowych baz olejowych realizowane są tańsze podstawowe procesy oczyszczania tych olejów odpadowych celem ich przekierowania do produkcji olejów opałowych;
- nielegalne spalanie olejów odpadowych i związane z tym procederem powstawanie groźnych zanieczyszczeń powietrza oraz unikanie opodatkowania akcyzą dla takich nie jakościowych paliw opałowych, szacowanych w zależności od przyjętej stawki akcyzowej dla takiego proceduru na poziomie ok. 23 mln PLN rocznie (przy zastosowaniu standardowej obniżonej stawki akcyzy na olej opałowy lekki w wysokości 232,00 PLN/m³), a w przypadku zastosowania stawki maksymalnej dla takiego sposobu użycia olejów odpadowych wynoszącej 1822 PLN/m³, dodatkowe wpływy na poziomie ok. 182,2 mln PLN).

I. OBOWIĄZKI PRZEDSIĘBIORCÓW W ZAKRESIE POSTĘPOWANIA Z OLEJAMI ODPADOWYMI

Zgodnie z Ustawą o opłacie produktowej przedsiębiorcy wprowadzający produkty takie jak oleje smarowe czy preparaty smarowe na rynek, są zobowiązani zapewnić odzysk, a w szczególności recykling, odpadów takiego samego rodzaju jak odpady powstałe z produktów wprowadzonych przez niego na terytorium kraju. Przy obliczaniu osiągniętych poziomów odzysku przez danego przedsiębiorcę do masy odpadów powstałych z produktów poddanych odzyskowi dodaje się masę olejów bazowych pochodzących z regeneracji zebranych na terytorium kraju olejów odpadowych, zużytych do wytworzenia wprowadzonych na terytorium kraju olejów smarowych.

⁵ Ibidem.

Ustawa z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji⁶ („Ustawa o recyklingu pojazdów”) ustanawia zasady postępowania z pojazdami wycofanymi z eksploatacji w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Tym samym zbieranie pojazdów wycofanych z eksploatacji mogą prowadzić wyłącznie przedsiębiorcy prowadzący punkty zbierania pojazdów i przedsiębiorcy prowadzący stacje demontażu. Demontaż pojazdów wycofanych z eksploatacji może być prowadzony wyłącznie w stacjach demontażu. **Przedsiębiorca prowadzący stację demontażu powinien zapewniać bezpieczne dla środowiska i zdrowia ludzi przetwarzanie pojazdów wycofanych z eksploatacji i powstających z nich odpadów.** Ustawa o recyklingu pojazdów szczegółowo określa, że przedsiębiorca prowadzący stację demontażu jest obowiązany do przekazania zużytych baterii samochodowych i zużytych akumulatorów samochodowych zbierającemu zużyte baterie lub zużyte akumulatory lub prowadzącemu zakład przetwarzania zużytych baterii lub zużytych akumulatorów. W zakresie odpadów powstających z przetwarzania pojazdów wycofanych z eksploatacji, w tym olejów odpadowych, mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach⁷ („Ustawa o odpadach”). Również przedsiębiorca prowadzący punkt zbierania pojazdów jest obowiązany zapewnić bezpieczne dla środowiska i zdrowia ludzi zbieranie pojazdów wycofanych z eksploatacji.

Zarówno przedsiębiorca prowadzący stację demontażu, jak i przedsiębiorca prowadzący punkt zbierania pojazdów podlegają wpisowi do rejestru, o którym mowa w Ustawie o odpadach.

Zgodnie z Ustawą o odpadach oleje odpadowe powinny być przetwarzane zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami oraz wymaganiami ochrony życia i zdrowia ludzi oraz środowiska, w tym bez niekorzystnych skutków dla terenów wiejskich lub miejsc o szczególnym znaczeniu, w szczególności przyrodniczym lub kulturowym. **Oleje odpadowe powinny być w pierwszej kolejności poddawane regeneracji.** Jeżeli regeneracja olejów odpadowych jest niemożliwa ze względu na stopień ich zanieczyszczenia, oleje te powinny być poddawane innym procesom odzysku. Dopiero zaś, gdy regeneracja lub inne procesy odzysku olejów odpadowych są niemożliwe, dopuszcza się ich unieszkodliwianie. Zgodnie z Ustawą o odpadach przez regenerację rozumie się jakikolwiek proces recyklingu, w którym w wyniku rafinacji olejów odpadowych mogą zostać wyprodukowane oleje bazowe, w szczególności przez usunięcie znajdujących się w olejach odpadowych zanieczyszczeń, produktów reakcji utleniania i dodatków.

⁶ t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1610.

⁷ t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 701.

Podkreślenia wymaga fakt, że oleje odpadowe stanowią kategorię odpadów, co do których zostały określone Rozporządzeniem Ministra Gospodarki w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z olejami odpadowymi z dnia 5 października 2015 r.⁸ szczególne zasady m.in. w zakresie kryteriów dopuszczenia do procesu regeneracji w celu uzyskania olejów bazowych.

Tym samym, w świetle powyższego podmioty pozyskujące oleje odpadowe w toku swojej działalności gospodarczej powinny dążyć do zagospodarowania tychże olejów w sposób zgodny z przepisami obowiązującego prawa.

II. INFORMACJE DOSTĘPNE W BAZACH DANYCH PROWADZONYCH PRZEZ MARSZAŁKÓW WOJEWÓDZTW ORAZ W BAZIE DANYCH O ODPADACH

Zgodnie z art. 79 Ustawy o odpadach w bazie danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami („BDO”) gromadzi się informacje o m.in.: wprowadzanych na terytorium kraju olejach smarowych, oponach oraz o odpadach z nich powstających.

Zgodnie z art. 42 ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji marszałek województwa prowadzi wykaz stacji demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji oraz wykaz przedsiębiorców prowadzących punkty zbierania pojazdów na terenie województwa, wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 49 ust. 1 Ustawy o odpadach. W wykazach zawarta jest nazwa, siedziba i adres przedsiębiorcy prowadzącego stację demontażu wraz z adresem stacji demontażu lub punktu zbierania pojazdów.

III. UPRAWNIENIA INSPEKCJI OCHRONY ŚRODOWISKA

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska⁹ do zadań Inspekcji Ochrony Środowiska należy kontrola podmiotów korzystających ze środowiska w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska¹⁰ m.in. w zakresie przestrzegania przepisów o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także przestrzegania przepisów Ustawy o odpadach.

IV. POSTULATY

W związku z powyższym, postulujemy podjęcie przez Generalnego Inspektora Ochrony Środowiska oraz przez właściwego w danym województwie wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska

⁸ Dz.U. z 2015 r. poz. 1694.

⁹ t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1355.

¹⁰ t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1396.

następujących działań względem przedsiębiorców prowadzących punkty zbierania pojazdów i przedsiębiorców prowadzących stacje demontażu:

- weryfikacji, czy przedsiębiorcy prowadzący stacje demontażu oraz punkty zbierania pojazdów zostali zarejestrowani w BDO jako podmioty wytwarzające w toku swojej działalności oleje odpadowe;
- weryfikacji, czy ww. podmioty w sposób dopuszczalny przepisami prawa gospodarują pozyskane w toku działalności gospodarczej oleje odpadowe;

Postulowana kontrola powinna zostać przeprowadzona co najmniej na poziomie jednolitej ankiety kontrolnej skierowanej do wszystkich stacji demontażu pojazdów w Polsce lub optymalnie jako standardowa kontrola u każdego przedsiębiorcy na zasadach przewidzianych w Prawie przedsiębiorców¹¹ oraz przepisów właściwych dla kontroli podmiotów korzystających ze środowiska w rozumieniu ustawy - Prawo ochrony środowiska - w wskazanym powyżej zakresie.

Z poważaniem,

Do wiadomości:

Sz. P. Jadwiga Emilewicz - Minister Rozwoju

Sz. P. Rafał Gawin - Prezes Urzędu Regulacji Energetyki

Sz. P. Magdalena Rzeczkowska - Szef Krajowej Administracji Skarbowej

¹¹ t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1292.